

DRAMAYLA OLUŞTURULMUŞ ÖYKÜLERİN TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KULLANILMASI*

Ömer Tuğrul KARA**

Öz

Yeni Türkçe Programı öğrencilerin eğitim sürecine katılmasını sağlayacak etkinlikleri temel alır. Türkçe eğitiminin gereksinimlerinin gerçekleştirilmesinde en uygun etkinliklerden biri olan dramayla öykü oluşturma, bilinen ya da doğaçlama yoluyla oluşturulan öykülerin drama teknikleri kullanılarak canlandırılmasıdır. Drama çalışmalarında öykü oluşturma ifadesiyle anlatılmak istenen öykü türünün kendisinin dramatize edilmesinden çok olaya dayalı metinleri de içine alan türlerin canlandırmaya uygun hale getirilmesidir. Öyküyü canlandırmayla öğrenci gerçek yaşama ilişkin problemleri inceleme, analiz etme ve çözme imkânına sahip olacaktır. Kahraman, hedef, engel / olay, eylem gibi temel unsurların yanı sıra konuşma örgüsü ve metaxis (dramatik var olma) gibi kavramlar dramayla öykü oluşturma yardımcı unsurlarıdır. Türkçe derslerinde dramayla oluşturulmuş öyküler aracılığıyla dört temel dil becerisine yönelik kazanımların gerçekleştirilmesi, dil bilgisi kavramlarının günlük hayatla ilişkilendirilmesi, yaratıcı yeteneklerinin ortaya çıkartılması sağlanabilir. Bu çalışma tarama modeliyle yapılmış olup konu dâhilindeki ilgili araştırmalardan yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Drama, Öykü Oluşturma.

* Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında 2010 yılında tamamlanan Doç. Dr. Funda TOPRAK'ın danışmanlığında hazırlanmış olan "Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi" adlı doktora tezinin bir bölümünün makaleleştirilmiş biçimidir.

** Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, tkara@cu.edu.tr

USE OF THE STORIES FORMED WITH DRAMA IN TURKISH EDUCATION

Abstract

New Turkish Program has been based upon activities that will provide participation of students to the educational process. Story formation with drama which is one of the most suitable activities to actualize requirements of the Turkish education is to animate improvised or proverbial stories using drama techniques. What has been meant with the expression of story formation in drama studies is to accommodate story genre into animation of other genres including texts based upon events rather than dramatization of the genre's itself. Through the animation of the story, the student will have the opportunity of examining, analyzing and solving the problems related to real life. While concepts such as hero, target, obstacle /event have been the primary elements of story formation, concepts such as speech line and metaxis (dramatic existence) are the secondary elements. There can be provided the acquisition of four basic language abilities to be actualized, association of linguistic concepts with daily life and exposure of a hidden ability into the light through the stories formed with drama in Turkish lessons. This study has been carried out using the scanning model and relevant researches within the bounds of the subject have been benefited.

Key Words: Turkish Education, Drama, Story Formation.

1. GİRİŞ

Türkçe dersi bir beceri dersidir. Türkçe dersinde de diğer derslerde olduğu gibi ezbercilikten kaçınmak gerekir. Bunu gerçekleştirmek için etkin ve yaratıcı eğitim yaklaşımlarına yer verilmelidir. Günümüzde öğrenme faaliyetleri içinde bilgiyi etkili ve kalıcı kılabacak çeşitli yöntem ve teknikler kullanmak gereği ön plana çıkmıştır. Çağdaş eğitim yöntemleri yaratan, yorumlayan, kendini ifade edebilen, öğrendiklerini yaşama aktarabilen bireyler yetiştirir. Çağdaş eğitimin işaret ettiği yeni yöntemleri de özümsemek, özümserken uygulayabilmek gerekir. Yeni Türkçe Programı öğrencilerin

eğitim sürecine katılmasını sağlayacak etkinlikleri temel alır. Bu çerçevede yeni program yaparak, yaşayarak öğrenme merkezli yöntem ve tekniklere yer vermiştir. Eğitimcilerin ortama ve verilecek bilgiye uygun alternatif yöntemler kullanarak bilindik kuralların dışına çıkmaları, kendi anlayışlarını sınıf ortamına getirmeleri gerekir. Bilgi beceriye dönüştürülerek, gerçek yaşamla ilişkilendirilmelidir. Teorinin yanında muhakkak uygulama da olmalıdır. Bilgiyi yaşama taşımak ve gelecek kuşaklara aktarmak, onların yeniliğe açık, üretken ve yaratıcı olmalarını sağlayacak öğretim modellerini geliştirmek hayati bir zorunluluktur. Drama öğrenciyi merkeze alan, yaparak, yaşayarak öğrenmelerine imkân tanıyan bir yöntemdir. Bu yönüyle de yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun düşmektedir. Günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı eğitim anlayışı ile öğrencilerin mevcut bilgilerini diğer öğrendikleriyle kaynaştırması ve kendi yorumlarıyla yapılandırması istenmektedir. Drama yöntemi de yapılandırmacı eğitim anlayışı gibi öğrencinin bilgiyi keşfederek ve yorumlayarak öğrenmesine olanak sağlar. Drama öğrencilerin yetişkinlik dönemlerine kadar reddedemeyeceği “oyun” kavramını içerisinde barındırır. Çünkü oyun bir sihirli değnek gibi öğrenciyi kendine çeker. Oyun, öğrenme ortamını haz verici yapmaktadır. Bu yöntem, öğrencinin profili ne kadar farklı olursa olsun dersi eğlenceli bir hale dönüştürebilir. En içe kapanık çocuk bile bir süre sonra içerisinde oyun olan etkinliğin büyümesine kapılıp o etkinlikte yer alır. Türkçe eğitimi öğrenciye okuma, anlama, anladığını sözlü ve yazılı olarak ifade edebilme, yaratıcı düşünme ve hayal kurma becerisini kazandırmaya çalışan bir süreçtir. Amaç, öğrenciyi yaşama hazırlamak, yaşadığı dünyayı daha iyi kavramasını ve yorumlamasını sağlamaktır.

“Ülkemizde, dil becerilerinin geliştirilmesi adına kullanılan geleneksel yöntemlerin çözüm üretmediği üzerinde durulmalıdır. Bu yöntemlerin, dil öğretiminde sadece ezbere yönelik olduğu ve öğrencinin dil becerilerini zenginleştirmede ortadadır. Dilin, doğal ortam içine çekilebilmesi de ancak öğrencinin katılımında bulunacağı, yaşadığı dile ait ortamlarda olanaklıdır. Bunun başarılabilmesi de birden çok duyu organının etkin hale getirildiği yöntemler yoluyla olabilir” (Sönmez, 2006: 95).

Bu aşamada yaşamın bir provası gibi düşünülen drama, öğrenci ve yaşam arasında bir köprü görevi görür. Sınırı çizilmiş amaç ve hedeflerle yetinen klasik yöntem ve tekniklerin aksine drama yaşamın kendisini büyük bir daire içine alan geniş kazanımlar sağlar. Dil bilgisi derslerini ezberlenmesi gereken, kalıplaşmış bir disiplin olmaktan çıkarır, zevkli ve kolay bir hale dönüştürür. Dil becerilerinin, yaratıcılığın ve hayal gücünün yanı sıra drama öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi, sosyalleşmeyi, öz güven yeteneğinin gelişmesini de sağlamaktadır. Bu anlamda drama eğitim-öğretim faaliyetlerine yön veren ve yapılandırmacı eğitim anlayışıyla örtüşen yöntem ve teknikler arasında sayılabilir. Türkçe dersinin hedeflerinin gerçekleştirilmesinde ve kazanımlarının elde edilmesinde uygun eğitim-öğretim yöntem ve modellerinin kullanılması yatmaktadır. Bu açıdan dramayla öykü oluşturma, Türkçe eğitiminin gereksinimlerinin gerçekleştirilmesinde en uygun etkinliklerden biri olarak düşünülebilir. Bu anlamda bazen doğrudan bir metinden / konudan, yarım bir öyküden, doğaçlamalardan yola çıkarak öyküler oluşturulup bu öyküler canlandırılabilceği gibi bazen de canlandırmalardan yola çıkarak öykü oluşturma çalışmalarına gidilebilir. Türkçenin temel becerilerinin, yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesi, dil bilgisi konularının kolaylıkla öğretilmesi bakımından dramayla öykü oluşturma etkinlikleri uygulanabilecek bir modeldir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Dramayla öykü oluşturma etkinliği öğrencilerin sosyal ve kişisel beceriler kazanmalarında, derse aktif olarak katılmalarında, sahip oldukları bilgileri günlük hayatta kullanabilmelerinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmayla Türkçe derslerinde dramayla oluşturulmuş öykülerin yardımıyla temel dil becerilerinin, dil bilgisinin, yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesi amaçlanmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Tarama modeli ile yapılan çalışmada, konu dâhilindeki ilgili araştırmalardan yararlanılmıştır. Tarama modelleri; geçmişte veya hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2000: 77).

2.1. Drama Kavramı ve Türkçe Eğitimindeki Yeri

“Drama” sözcüğünün kökeni ve anlamına ilişkin pek çok görüş bulunmaktadır. Drama kavramının çok değişik tanımlarına rastlanmakla birlikte tam olarak Türkçe karşılığı yoktur.

“Drama sözcüğünün kökü Yunanca ‘Dran’dır. Dran; itmek, çekmek, yapmak, etmek, eylemek anlamlarında kullanılır. Bütün bu verilere dayanarak drama sözcüğünün, içinde eylem olan her türlü etkinliği içerdiği söylenebilir” (Adıgüzel, 2007: 15).

Yunanistan’da bulunan “Drama” şehri “drama” kelimesinin kökeni üzerine bizlere çeşitli ipuçları vermektedir. Trakyalıların yaşadığı Dyrana ya da Ydrama antik kentinde bu sözcük “bir tepe ve bol su bulunan yer” anlamına gelmektedir. Bu kelimenin kökenini oluşturan bol ve akışkan su açıklaması bizi durum değiştiren, hareket ve eylem bildiren bir anlama götürmektedir, pek çok kaynak, “dran”ın bu anlama yakın eylemlerin de kökü olduğunu belirtir (Adıgüzel, 2007: 3-4). *“Bu sözcüğün eski Yunandaki başka bir anlamı da oynamaktır”* (Nutku, 1998: 27). Dramanın kökeni üzerinde yapılan tüm değerlendirmeler, bu sözcüğün Yunanistan’da doğduğunu göstermektedir. Çağdaş anlamda “dram” ve “drama” kavramları üzerine farklı tanımlar yapılmıştır:

“Dram, sahnede oynanmak üzere yazılmış, konuşmalar ve devinimlerle gelişen, karşıt oluşların çalışmasıyla sonuçlanan oyundur” (Adıgüzel, 2007: 15).

“Daha ayrıntılı bir tanımla, insanın insanla girdiği her tür dolaysız, doğrudan ilişki, etki tepki alışverişi, arada oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile bir dramatik an ya da dramatik bir durumdur” (San, 1990: 573).

Tanımlardan da anlaşılacağı gibi drama insanın duygularını ve düşüncelerini harekete dönüştürebileceği en iyi yollardan biridir ve tamamen yaşamla ilgilidir. İnsan yaşamı belli davranışlardan ve dramatik unsurlardan oluşan zincirleme hareketlerden ibarettir. İnsan bu dramatik unsurların sergilediği rolleri ister istemez üstlenir. Drama, kişilerin birbirleriyle, doğayla ve nesnelere etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Dramanın içinde oyunsu bir süreç vardır; bu süreç etkileşim, canlandırma ve değerlendirmedir.

Türkçe dersi okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel dil becerilerinin geliştirilmesini amaçlamaktır. Öğrencinin çevresiyle iletişim kurması, anadilini anlaşılır bir şekilde kullanması, duygu ve düşüncelerini yazılı, sözlü olarak ifade edebilmesi açısından Türkçe eğitimi büyük önem taşımaktadır. Türkçe eğitiminin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için de uygun bir yöntemin kullanılması gerekir.

“Yaratıcı drama birden fazla duyuyu harekete geçirdiği için en etkili öğretim yöntemlerinden biridir. Özellikle Türkçe derslerinde dil becerilerini geliştirmek, anlama ve anlatmayı daha etkin hâle getirmek için yaratıcı dramaya başvurmak gerekir” (Aytaş, 2008: 15).

Dramatik etkinliğe katılan çocuklar oynarken dinlemeyi öğrenirler. Birbirlerinin sorularını cevaplandırırken de etkileşimi sağlarlar. Her etkileşim ortamı onlara yeni deneyimler ve yeni kavramlar kazandırır. Yeni kelimeler öğrendikçe de duygu ve düşüncelerini daha anlamlı ve kapsamlı biçimde ifade etmeleri kolaylaşır. Öğrendikleri ve hoşlandıkları kelimeleri, cümleleri tekrarlarlar.

Drama birden fazla duyu organını harekete geçirdiği için öğrenme kalıcı ve en üst noktadadır. Türkçe öğretiminin amacı anlama ve anlatma becerilerini geliştirmek olduğundan bu becerilerin geliştirilmesi için en uygun yöntemlerden birisi de dramadır. Drama yöntemi, bir duygu veya düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle anlatılmasıdır. Bir başka deyişle, bir konu ya da durumun canlandırılması, yaşayarak yansıtılması, yaşantıya dönüştürülmesidir. Bu yöntem öğrencinin anlama ve anlatma yeteneklerini, kişiliğini daha çok geliştirir. Türkçe de her şeyden önce bir anlama ve anlatma dersi olduğuna göre, dramanın önemi kolayca anlaşılır (Karadağ ve Çalıskan, 2005: 94). Çocuk drama etkinlikleri içinde yer alırken düşünme, konuşma, dinleme, anlatma, yaşlıları ile iletişim kurma becerileri kazanır (Aral vd., 2003: 84). Drama sayesinde öğrenci sesinin tonunu, akıcılığını, yüksekliğini ya da alçaklığını, hızını ayarlayabilir. Sesini, (vurgularla-tonlarla) en iyi biçimde kullanmayı öğrenir ve güzel konuşma alışkanlığı kazanır. Öğrenci duygularını, düşüncelerini daha anlaşılabilir biçimde anlatabilir ve kelimeleri doğru ve yerinde kullanmayı öğrenir. Sözün hareketle birleşmesi anlatım kolaylığı sağladığı için öğrencinin konuşma yeteneği gelişir.

Drama sürecinde öğrenciler düşünür, konuşur, dinler, anlatır, iletişim kurar. Sosyal açıdan da tartışan, konuşan, kişisel haklara saygılı kişiler ortaya çıkar. Drama etkinlikleri sırasında öğrencilere ayrılan vakit fazla olduğundan öğrenciler kendi iç dünyalarını daha iyi aktarabilirler (Karapınarlı, 2007: 14). Demirel ve Yağcı drama tekniğinin dil açısından yararlarını şöyle ifade etmişlerdir:

1. Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
2. Kişinin kendine olan güvenini arttırır.
3. Anlama yeteneğini ve yaratıcılığını arttırır.
4. Akıcı konuşmayı geliştirir.
5. Dil hâkimiyeti ve iyi ifade yeteneğini geliştirir (Demirel ve Yağcı, 1999: 71).

Drama, öğrenciye farklı sosyal rol ve statülere ilişkin değişik dil biçimlerini kullanabilme becerisi kazandırır. Drama sayesinde Türkçe dersinde birçok edebî tür sıkıcı bir ders havası dışında öğretilir. Metin çalışmaları kalıcı ve ezber yapılmaksızın öğretilir. Drama yoluyla öğrenilecek her konu daha somut hale geleceğinden öğrenci daha kolay öğrenir.

“Türkçe ve edebiyat derslerinde bir hikâye ve şiir dramatize edilerek bu metinlerle ilgili pek çok bilgi kalıcı olarak öğretilir. Sıkıcı metin tahlilleri yerini zevkli ve yaşamın içinde yer alan deneyimlere bırakır. Kelimeler ezberlenmez kelimelerin hayattaki görevleri yaşayarak öğrenilir” (Kara, 2007: 17).

Öğrenciye drama yoluyla edebiyatın ve Türk dilinin zengin örnekleriyle tanışma olanağı sağlanır. Drama aynı zamanda yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirir.

2.2. Drama ve Öykü İlişkisi

Öykü, belirli bir zaman ve yerde bir veya birkaç kişinin başından geçen, gerçeğe uygun bir olayı anlatan veya birtakım kimselerin karakterlerini çizen ve çoğu kez birkaç sayfa tutan, kısa yazılardır (Aral vd., 2003: 121). Kısaca öykü, insan yaşamında yaşanmış ya da yaşanması mümkün olayları, yer ve zamana bağlı olarak anlatan tür olarak da tanımlanabilir. Öğrencilere öykü okumak ve anlatmak kadar, onların öykü yaratmalarına, oluşturmalarına fırsat vermek de önemlidir. Öğrenciler böylelikle gördükleri ve yaşadıkları olayları, duygularını çeşitli şekillerde ifade etme imkânı yakalarlar. Öyküler, çocukların sınırlı hayat tecrübelerini zenginleştirir. Farklı insan tipleri üzerinde düşünmelerine imkân sağlar, geliştirmekte oldukları değer yargılarının açıklık kazanmasına yardımcı olur; böylece çocukların içinde yaşadıkları toplumsal ve kültürel ortama uymalarını büyük ölçüde kolaylaştırır (Palamut, 2008: 24). Öykü anlatma ve okumanın tarihi oldukça eskidir. İnsanlar, tarihin en eski dönemlerinden bu yana yaşadıkları olayları birbirlerine anlatma gereği duymuşlardır. Böylece yaşam

durumları öykünün konusunu oluşturmuştur. Öykü, konusunu yaşamdan alması dolayısıyla dinleyicisine bir ayna gibi hayat sahneleri sunmakta, hayatı tanıtmaktadır. Bu nedenle öykü, öğretimin daha kalıcı ve etkili olması için eskiden beri başvurulan vazgeçilmez bir öğretim malzemesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (Çakar, 2007: 13).

Öykü bir edebî tür olarak düşünülebileceği gibi eğitimde kullanılacak bir yöntem olarak da ele alınabilir. Drama etkinliklerinde yapılan doğaçlama ve canlandırmalarda karşımıza olay ağırlıklı bir öykü çıkar. Dolayısıyla öykü ve drama arasında doğrudan bir ilişki vardır. Woolland'a göre, öykü ile drama âdeta birbirine bağlı halkalara benzemektedir. Diğer taraftan sağlam bir öykü olmaksızın dramayı ilginç hale getirmek zordur. Dramada katılımcılara rolle ilgili sorumluluk verildiğinde, öğrenme için mükemmel fırsatlar yaratılacaktır (Aktaran: Karakuş, 2000: 16). Öykü, drama etkinliklerinde kullanılan en önemli unsurdur. Çocukların ilgisini çekebilmek, onları dil öğrenmeye teşvik edebilmek için öykü vb. kaynaklardan yararlanılabilir. Öyküler, yaratıcılığı, hayal gücünü ve eleştirel düşüncüyü tetiklemektedir. Çocuk, öyküleri canlandırarak kendisini başkasının yerine koymayı, belirtilen durumda olsaydı nasıl davranabileceğini ve becerilerini bu amaçla nasıl uygulayabileceği sorusunu sorgulamaya başlar. Öykülerin canlandırılmasıyla kendisini başkasının yerine koymasının yanı sıra sözcükler aracılığıyla hareket etmeyi ve fiziksel olarak kendisini ve diğerlerini takip etmeyi öğrenir. Öyküleri canlandırırken soracakları her soru hem kendilerini hem de içinde bulunmaya çalıştıkları durumu düşünmelerini sağlayacaktır. Böylece, sordukları her soru, her durum için yeni ve daha iyi bir çözüm üretmelerini sağlayacaktır (Çalışkan, 2007: 22). Öğrencilerin yaşadıkları dünyanın gerçek yüzünü öğrenmeleri açısından öykülerin önemi büyüktür. Öykülerin canlandırılmasıyla her şeyden önce öğrencilerin bakış açısı değişir; canlandırılan farklı karakterler öğrencilere yeni deneyimler kazandırır. Bu canlandırmalar Türkçe derslerinin sıkıcı havasını ortadan kaldırarak öğrencilerin ilgisini ders üzerine çeker.

2.3. Dramayla Öykü Oluşturma

Çevremize baktığımızda her yanımızda küçük öykülerin var olduğunu görürüz. Dramayla öğrenciler kendi hayatlarındaki küçük öyküleri canlandırma fırsatını yakalayacaktır. Dramayla öykü oluşturma, alanın araştırmacıları tarafından “*öykü draması*” (Özcan, 2004: 40) ve “*dramaya dayalı hikâye*” (Uyar, 1995: 20); (İpek, 1998: 26) gibi isimlerle ifade edilmektedir. Dramayla öykü oluşturma, öykülerin öğrencilere olan etkisinden yola çıkarak bilinen ya da doğaçlama yoluyla oluşturulan öykülerin drama teknikleri kullanılarak canlandırılmasıdır.

Öyküleştirme, insanları anlamamanın bir yolu olduğu kadar, kim olduğumuzu, ne yaptığımızı, neler hissettiğimizi ve neden belirli bir davranış biçimini izlediğimizi açıklamamanın da bir biçimidir. Bir öyküde bir takım insanların başlarından geçen olaylar, onlara ait fikirler, teoriler ve hayaller onların bakış açıları doğrultusunda yer almaktadır. Bireyler, öyküdeki öğeler ve öykünün yapısı uyarınca düşünmekte, algılamakta, yorumlamakta, hayal etmekte, etkileşime girmekte ve sonuçlara varmaktadır (Yiğit, 2007: 13-14). Drama çalışmalarında öykü oluşturma ifadesiyle anlatılmak istenen öykü türünün kendisinin dramatize edilmesinden çok olaya dayalı metinleri de içine alan türlerin canlandırmaya uygun hale getirilmesidir. Olaya dayalı masal, fıkra, anı, destan vb. metinlerin içeriği öykü unsurları taşır.

Canlandırılacak olan öykülerin seçimi konusu çok önemlidir. Seçilen öykü, çocukların yaşlarına, ilgi düzeylerine uygun ve becerilerini geliştirici olmalıdır. Canlandırılacak olan öykünün onların bu etkinlikten alacakları zevki ortadan kaldıracak kadar zor olmaması gerekir. Öykü, oyuna dönüştüğünde çocukların oyun içerisinde etkili olabilecekleri düzeyde olmalı ve harcanan zamana değmelidir. Bu yüzden çocukları anlamalı ve neleri öğrenmekten zevk duyduklarını bilmeliyiz. Farklı yaş gruplarındaki erkek ve kız çocuklarının neleri öğrenirken zevk aldıklarını araştırmalı, ancak yaş etkeninin dışında çevre, yaratılış, önceki deneyimler ve o an ki ruh durumu gibi

etkenlerin de diğerleri kadar önemli olduğunu unutmamamız gerekir. Canlandırılabilir öykünün belli başlı özelliklere sahip olması gerekir. Öykünün bir konusu ya da amacı olmalı; sınırlı olay döngüsü içinde anlatılmalı; her gelişen olay konuyu doruk noktasına taşınmalı; dönüm noktasından sonra öykü çabuk ve tatmin edici bir sonuçla bitmelidir. Öyküdeki karakterlerin hem ilginç hem de doğal olması aynı zamanda diyalogların anlaşılır, doğal ve tutarlı olması gerekir. Eğlendirmek amacıyla yazılmış bir öykü bu özelliği gerçekten taşımamalıdır. Öykünün her zaman bir duygusal çekiciliği de olmalı; ancak bu duygu tek bir duygu üzerinde yoğunlaşmamalıdır. Seçilecek olan öyküler büyükler için yazılmış olan nitelikli yazın türlerinin özelliklerini taşımamalıdır. Seçilen öyküler, yalnızca uygulamada düzgün işlendiği ya da öğrencilerin zevk aldığı için kullanılmamalıdır. Etkinliğin dil öğrenme değeri de düşünülmelidir. Çocuklara dil öğretirken onları iletişim kurmak için harekete geçirecek, onları düşündürcek, onlara uygulama yapma olanağı verecek, etkinliğe devam etme isteği uyandıracak ilginç ve zevkli öyküler sunmak gerekir. Öyküleri eğitimde yöntem olarak kullanmaya elverişli kılan anahtar roldeki kavramlar “taklit, özdeşim kurma ve empati”dir. Özelde çocukta ve genelde ise tüm insanlarda model olarak öğrenme potansiyeli mevcuttur. Çocuk hayat boyunca öğrendiği pek çok şeyi farkında olarak veya olmayarak çevresini taklit yoluyla öğrenir. Çoğu zaman çevresindeki davranışları iyi-kötü, doğru-yanlış gibi değerlendirecek olgunluğa, eleştirel düşünceye sahip olamadığı için çocuktaki bu durum, sunulan modelin kabulü şeklinde yansır. İşte eğitimci için çocuğun söz konusu davranışları süzgeçten geçirmesini, kritize etmesini sağlayacak en etkili yöntem “öykü”dir. Öykü ile günlük hayattan bir kesit alınıp kahramanlar ve davranışları mercek altına yatırılabilir. Böylece çocuğun hem doğru modellere ulaşması, hem de hatalı davranışları fark etmesi mümkün olabilir (Çalışkan, 2007: 18-24). Her yaşta insan için öykü önemlidir. Özellikle ilköğretim çağındaki çocuklar için öykünün önemi daha fazladır. Bu anlamda dramayla öykü oluşturma davranış kazandırmada en etkili yöntemlerden biridir. Dramayla öykü kullanımının eğitim açısından pek çok kazanımı vardır: Çocuk, öykü ve dolayısıyla içindeki yaşantı ürünü ya da kurgusal gerçeklikle gerçek hayatta karşılığını

ya da çözümünü bulamadığı birçok meseleyi anlamlandırabilir ve çözebilir (Uzuner, 2007: 11). Öyküler aynı zamanda çocukları eğlendirmekte ve öğretimi ilgi çekici ve daha kolay hale getirmektedir. Öykü oluşturma etkinlikleri sırasında öğrencinin aktif olarak rol aldığı bir süreç gerçekleşmiş olacaktır. Öyküyü canlandırmayla öğrenci gerçek yaşama ilişkin problemleri inceleme, analiz etme ve çözüme imkânına sahip olacaktır. Bu çerçevede öğrenci kendini en iyi şekilde ifade etme, diğer arkadaşlarının yorumlarını irdeleme şansını yakalayacaktır.

Dramanın zengin doğası, çocukları okumaya, yazmaya, dinlemeye ve konuşmaya teşvik eder. Yapılan bir araştırmada öyküyü dramatize eden çocukların öyküyü dinleyen çocuklara göre, daha iyi kavradıkları ve anladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Wagner, 1971’de yaptığı bir araştırmada dramanın, çocuğun sözel dilini, kendini ifade etme ve akıl yürütme becerisini olumlu yönde etkilediğini saptamıştır (Solmaz, 1997: 29). *“Öykü kurma alıştırmaları ile çocukların sözel becerilerindeki yaratıcılık ve hayal gücünün harekete geçirildiği gözlenmektedir”* (Bayer, 2006: 61). Dramayla öykü oluşturma çalışmalarında metinler, olaylar ve duygular canlandırılır ve öğrenciler farklı karakterleri oynarlar. Özellikle karşılıklı konuşma metinleri böyle bir uygulama için elverişli olur. Bu canlandırmalar esnasında öğrenci bazen bir insan bazen bir hayvan hatta cansız bir varlık olabilir. Bu bir empati kurma durumudur. Öğrenci, öyküyü dinlediği durumdan farklı olarak öyküyü yaşar.

2.4. Dramayla Öykü Oluşturmanın Unsurları

Dramayla öykü oluşturma kahraman; hedef, engel / olay, eylem gibi temel unsurlardan meydana gelmiştir. Ayrıca konuşma örgüsü ve metaxis gibi kavramlar dramayla öykü oluşturma yardımcı unsurlarıdır.

2.4.1. Kahraman

Dramayla öykü oluşturmada temel unsurlardan biri kahramandır. Dolayısıyla konuyu yaşayan, yaşatan ve gerçekleştiren kahraman ya da kahramanlar vardır. Öyküleştirme etkinlikleri içinde kahramansız olay ya da durum söz konusu olamaz. Çünkü bu kahramanlar arasında dramatik anı oluşturan çatışma vardır. Dramayla öykü oluşturmada öğrencinin model alacağı kahramanların dikkatlice seçilmesi gerekir. Öğrenci için oynayacağı karakter son derece önemlidir. Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde çatışmaların odak noktasında kahramanın kendisi vardır. Öykü için kahraman vazgeçilmez bir unsurdur.

2.4.2. Hedef

Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde çatışmanın odak noktasında kalan kahramanın bu durumdan kurtulmak için bir çıkış noktası arayışı vardır. Kahramanın ya da kahramanların tek amacı içinde buldukları çatışmadan ve gerilimden kurtulmaktır.

“Çatışma kavramı baş oyun kişinin eylemleri ve yönelişleriyle meydana gelir. Oyun kişileri bir olguya doğru harekette bulunurlar, ulaşmak istedikleri bir nokta, varmak istedikleri bir hedef vardır yahut içinde buldukları durumu devam ettirmek isterler. Ancak onları ulaşmak istedikleri noktadan ya da devam ettirmek istedikleri durumdan alıkoyan, mücadele etmek zorunda kaldıkları bir sorunla karşılaşılır. Bu sorun ilk asal düğüm noktası olarak ortaya çıkar” (Toksoy, 2009: 43).

Hedefin olduğu yerde mutlaka bir engel vardır. Kahraman bu hedefe ulaşabilmek için engellerle mücadele etmek zorundadır. Bu durum da dramatik kurgunun asıl temelini oluşturur.

2.4.3. Olay / Engel

Hareket, oluş akış, geçiş, değişim gibi adlandırmaların tümünü kapsayan olay, insanın doğayla, toplumla ya da iç dünyasında kendi kendisiyle olan ilişkilerinden, savaşımından doğabilir (Çeviksoy ve Baran, 2005: 103). Her öykü bir olayı ve durumu içinde barındırır. Öyküde yaşanan olaylar ve durumlar gerçekte insanın hayallerini umutlarını, dileklerini temsil eder. Dramayla öykü oluşturmada olay etkileyici ve sürpriz hissi veren özellikler taşır. Dolayısıyla bu olaylar ve durumlar beraberinde bir engeli, çatışmayı, “dramatik olanı” getirir. Duyguların ve isteklerin eyleme dönüştüğü öyküleştirme çalışmalarında insan yaşamının tamamı ya da bir bölümü canlandırılır. Yaşam dairesi içinde insanlar arasındaki çeşitli ilişki biçimleri ve etki-tepki durumları vardır. Bu durumlar aynı zamanda bireyin yaşantısında engel oluşturacak çatışma ve problemleri de beraberinde getirir. Bu problemler en kısa tabirle “dramatik an, dramatik durum” ya da “dramatik” olarak isimlendirilir.

Dramatik olan insanın insanla giriştiği her türlü dolaysız, doğrudan ilişki, etki- tepki alışverişi, arada oluşan en az düzeyde bir etkileşim bile bir dramatik an ya da dramatik bir durumdur (San, 1990: 573). Dramatik olan, insanla ilgili olan bir duygudur. İnsan yaşamını temel alan ve bu yaşamdaki bir sorunu, bir anı, bir düşünceyi ya da duyguyu ileten bir görünümdür. Dram sanatı ise bu insanla ilgili olan şeyi sanatsal bir yaratışla canlandıran üretim işidir (Nutku, 1983: 6). Dolayısıyla dramatik olan ile drama arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu ilişkiyi yaratan durumları şöyle sıralayabiliriz:

1. Bir sorunu içermeli.
2. Sorunun bir kaynağı olmalı.
3. İçinde bir gerilim ve merak uyandırmalı.
4. Olması gereken ile olan arasındaki çatışmayı içermeli.

5. Gerçekleşen durum, düş kırıklığına yol açabileceği gibi, bir yüzleşmeye ya da farkındalık düzeyini artırmaya dönük bir etkisi olmalı.

“Dramatik olan metin” tamamen yaşamsal olana seslenir ve yaşamla içi içe bir görünüm oluşturur. Çünkü her etkinlik bir yaşam durumuna tanıklık anlamına gelir. Bu etkinlikler ister yaşamdan, isterse bir dersin içinden olsun öğrencinin katılımı ve işlenen konuyu canlandırması, yaşamın içine itmesi yaşamsal hale getirmesi söz konusudur. Öğrenci drama etkinliğinde bir masa olabildiği gibi, bir kuş da olabilir. Hepsinin ortak yanı yaşamın içine çekilip canlandırılmalarıdır. Dolayısıyla, “dramatik olan metnin” işlenmesi her açıdan daha yaşamsaldır. Daha gerçekçi ve daha büyük sorunları içerir. Öğrencinin bu metinleri dramayla işlerken dil becerilerini geliştirmesinin yanında, metinlerin dünyasına girmesi de söz konusudur. Böylelikle metinleri anlam ve biçim açısından işleyebilmenin yanında metinlerin yeniden üretilmesi de söz konusu olacaktır (Sönmez, 2006: 88). Dramatik yapıyı belirleyen en önemli unsurlardan biri de “çatışma”dır. Çatışma, aynı anda çıkan birbirine karşıt ya da eşit derecede çekici dilek, istek ya da erekların yarışmasından ortaya çıkan üzücü ya da kıvanç vermekten uzak bilinç durumudur (Oğuzkan, 1993: 26). Çatışma, öykü içerisinde sorun ya da sorunları ortaya çıkarır ve dramatik yapıyı geliştirir. Aynı fikri paylaşan ya da olağan duruma aynı tepkiyi veren iki kişinin canlandığı öykünün vereceği etki sınırlı olacak, kısa bir süre sonra öykü son bulacaktır. Çatışmayı “problem” diye de adlandırabiliriz. Canlandırma esnasında kurgulanan her olayda bir çatışmanın olması kaçınılmazdır. Çatışmalar kişinin kendisiyle olduğu gibi kişiler arasında da olabilir. Kişi topluluğa da bir çatışmaya girebilir. Dramatik yapıda çatışma tek bir olay da değil öykünün tamamında kendini gösterir. Çatışma bir noktada başlar ve yoğunlaşarak gelişir. Dramatik yapıyı şekillendiren diğer bir unsur gerilimdir. “Dramatik gerilim karşıt olanların bir arada olmasından ortaya çıkar. Drama ortamının temelinde var olan gerçek olanla gerçek olmayan arasındaki karşıtlık asal gerilim kaynağıdır” (Sağlam, 2006: 64). Dramatik öyküde engeli aşma safhasında kahraman ya da kahramanlar belli seviyede gerilim duygusu yaşarlar. Gerilim, kaygı, heyecan baskı

ya da yılginlık gibi ruhsal durumların davranışsal etkilerine verilen genel ad, gerçek ya da imgesel bir durumu dirimsel (biyolojik) ve ruhsal bakımdan güçlü ve hareketli biçimde karşılamaya hazır oluşturu (Oğuzkan, 1993: 61). Kahramanlar çatışmayı çözmek için uğraş verirken belli bir düzeyde gerilim yaşarlar. Çatışmanın ve gerilimin bitmesi dramatik anı da bitirir. Dramayla öykü oluşturma etkinlikleri çeşitli engeller içerir. Çatışmalar ve sorunlardan oluşan bu engeller oynayanda, izleyende belirli bir gerilim noktası meydana getirir. Bu unsurlarla yoğunlaşmış öykülerin canlandırılmasında öğrenciler kendilerini öykülerdeki kahramanların yerine koyarak ideal çözüm yolları bulma yoluna giderler.

2.4.4. Eylem

Dramanın kökenini incelediğimizde “bir şey yapma” “yapılan şey” anlamına geldiğini görürüz. Dolayısıyla “eylem” dramanın doğasında olan bir unsurdur. Eylem, belirli bir şeyi yapma, kılma, etme durumudur. Dramatik olan insanı eyleme zorlar. “*Eylem, insanın bir dış nedenle değil de doğrudan doğruya kendisinin gerçekleştirdiği davranışlarıdır*” (Öztürk, 2007: 204). Drama etkinlikleri içerisinde özellikle “hazırlık-ısınma” aşaması içinde eylem ya da devinim en çok başvurulan unsurdur. Bu davranış biçimiyle dramatik olma işlevinin önemli bir halkası da gerçekleştirilmiş olur. Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde eylemin seyirlik olması gerekir. İyi bir dramatik yapı, kişiyi eyleme sürükler. Oyun kişilerinin çatışmalarını ve isteklerini somutlaştırdıkları unsur eylemdir.

2.4.5. Yardımcı Unsurlar

Dramayla öykü oluşturma yöntemi “kahraman, öykü / olay ve eylem” gibi temel unsurların yanı sıra “konuşma örgüsü ve metaxis (dramatik var olma)” gibi yardımcı unsurları da içerir.

2.5. Dramayla Öykü Oluşturma Modelleri

Dramayla öykü oluşturma etkinlikleri farklı şekillerde yapılabilir. Öykü oluşturma modelleri oluşturulurken hedeflenen kazanımlar ön planda tutulur.

“Genel olarak dili kullanma ve yazma becerileri üzerindeki çalışmalarla adından söz ettiren öykü çalışmaları, farklı alanlarda, farklı şekillerde kullanılabilir. Dramatik etkinlik içerisinde etkinliklerin şekline ve amaçlarına göre esnek bir yapı içerebilir ve öykü oluşturma biçimleri de değişebilir” (Bertiz, 2005: 44).

Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde hedeflenen kazanımlara uygun olarak şu şekillerde öykü oluşturma modelleri verilebilir.

2.6. Doğrudan Bir Metin Ya Da Olaydan Öykü Oluşturma

Bu öykü oluşturma modelinin temelinde “dramatizasyon” tekniği vardır. Ders kitaplarından ya da öğretmenin belirleyeceği bir metinden yola çıkılarak canlandırmalar yapılabilir. Bu modelde yaratıcılığın ve hayal gücünün kullanımı sınırlıdır. Canlandırma bir metinden yapılacaksa bazı noktalar göz önünde tutulmalıdır: Canlandırılacak öykü metni önemlidir. Öncelikle öykünün hem öğretmene hem de çocuğa hitap etmesi ve kolaylıkla oynanabilecek özellikler taşıması gerekir. Doğrudan metin olmadan olaya bağlı yapılacak çalışmalarda ise lider öğretmenin belirlediği bir öykü örgüsü sınıf içinde canlandırılabilir. Öğretmen, her öğrenciyeye bir soru sorarak bir sınıf öyküsü oluşmasını sağlar. Cevapların birbirine bağlantılı ve öyküyü geliştirebilecek şekilde verilmesi gerekir. Öğretmen sınıfı bu konuda yönlendirir. “Kahramanımızın adı ne, kaç yaşında, kimlerle yaşıyor, nasıl bir evde yaşıyor, nerede yaşıyor (kasaba, şehir, ülke vs.), şu anda ne yapıyor, bugün nasıl bir olay yaşadı, şu andaki duygu durumu ne?” gibi sorular sorulabilir. Bu sorulara verilen yanıtlara göre öykü şekillenir. Bu çalışmada öğretmenin yaratıcılığı, pratik zekâsı, yönlendiriciliği çok önemlidir. Çünkü

öykünün oluşması için gereken atmosferi ve temeli öğretmenin kendisi hazırlar. Daha sonra öykü canlandırılır (Tümtürk, 2000: 102-103).

2.7. Yarım Bırakılmış Öyküyü Tamamlama

Kazandırmak istenen hedef ve davranışlarla ilgili bir öykünün yarım olarak anlatıldığı ve kalan bölümün öğrencilere tamamlattırıldığı bir tekniktir (Özer, 2004: 9). Bu öykü oluşturma modeliyle hazır bir metinden yola çıkarak öğrencilerin kendi hayal dünyalarının şekillendireceği yeni bir öykü hedeflenir. Bu modelle öğretmen öğrencilere bir öyküyü, olaya dayalı bir metni okur ya da anlatır. Fakat öykünün sonunu vermez. Canlandırma yapılmadan önce öğrencilerden canlandıracakları öykünün sonunu düşünmeleri istenir. Bu düşünme gözler kapalı ve derin bir sessizlik içinde yapılabileceği gibi onların yazma becerilerini geliştirmek amacıyla kâğıt üzerinde de yapılabilir.

“Her grup düşünerek ve tartışarak hikâyenin devamını hayal güçlerini kullanarak yazmaya başlarlar. Öğretmen her gurubu dolaşarak hatalı cümleleri varsa yardımcı olur ve düzeltmelerini sağlar” (Şahin, 2006: 29-30).

Yazma etkinliği sırasında gruptaki tüm öğrencilerin katılımı önemlidir. Yarım bırakılmış hikâye / olaya dayalı metin öğrencilerin devamını getirilebilecekleri şekilde hazırlanır. Metin içinde canlandırmaya uygun unsurların bulunması gerekir. Metin önce lider öğretmen tarafından okunur, sonra gruplara ayrılmış öğrencilere dağıtılır. Öğrencilerden bu hikâyenin devamını birlikte yazmaları istenir. Uygun bir süre verilir ve gruplardan hikâyelerine farklı bir başlık bulmaları istenir. Yazma işi bittikten sonra öğretmen yazılanları toplar. Daha sonra yazılanları karışık olarak gruplara dağıtır ve öğrencilere okutur. Öğrencilerden yazdıklarını canlandırmaları istenir. Daha sonra öğrenciler dörtlü ya da beşli gruplara ayrılır, metinde geçen bilgilerden yararlanarak yarım kalan metni canlandırır. Yarım kalan öykünün canlandırılması farklı şekillerde

de yapılabilir. Canlandırmalar tamamlandıktan sonra her gruptan öykünün en can alıcı sahnesini donarak anlatmaları istenir. Donuk imgeler üzerine konuşulur. Tüm canlandırmalar yapıldıktan sonra öğretmen öğrencileri etrafında toplar ve öykünün orijinal metnini okur. Öğrencilerin yazdığı metinlerle karşılaştırır. Öğretmen, öykülerin okunmasında sesin ve beden dilinin kullanımı, yazılanların, duygu ve düşüncelerin doğru bir şekilde ifade edilmesi, başlıkların dikkat çekici ve konuyla ilgili olup olmadığı üzerine öğrencilerle birlikte değerlendirme yapar.

Öğretmen öykü tamamlama tekniğini uygulamak için istekli olmalıdır. Bu isteğini çocuklara hissettirdiğinde, onların da etkinliğe büyük bir istek ve çaba ile katılması söz konusudur. Öykü tamamlama yapılacak gruptaki öğrenci sayısının çok fazla olmaması etkinliğin verimli bir biçimde amacına ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Öğretmen öykü tamamlama etkinliğini olabildiğince esnek planlamalı, açık uçlu sorular sormalı ve gelebilecek her yanıtı hazırlıklı olmalıdır. Etkinlik sırasında çocukları cesaretlendirecek dönüt, düzeltme ve ipucu kullanmalı, onları çok fazla yönlendirmemeye dikkat etmelidir (Jalongo, 2000: 114).

Yarım bırakılmış öyküyü tamamlama çalışmasında göz önünde bulundurulması gereken bazı hususlar vardır:

1- Öğrencilerin öyküyü tamamlama aşamasında zorlanmamaları için lider öyküyü kestiği noktayı iyi seçmelidir.

2- Seçilen öykü / olaya dayalı metin seçilirken hem konusu hem de içerdiği cümleler açısından öğrenciye uygun olanlar tercih edilmelidir.

3- Lider tarafından zaman iyi ayarlanmalı çocukların öykünün devamını tasarımları için imkân tanınmalıdır.

4- Öykünün devamı öykünün başlangıcıyla ilgili olmalıdır. Bu öğrencilerin metinden yola çıkarak sebep-sonuç ya da amaç-sonuç ilişkisi kurmaları için önemlidir.

5- Lider öğrencilere küçük hatırlatmalar ya da yönlendirmeler yapabilir.

6- Etkinlik sonunda öykünün devamı öğrencilere anlatılmalı / okunmalı ve birlikte bir değerlendirme yapılmalıdır.

Öğrenci bu canlandırma ile durum içinde nasıl davranacağını öğrenir, öykünün ilk kısmında verilenlerden yola çıkarak sonucu belirlemeye çalışır.

Öykü tamamlama tekniğinin önemli yararları vardır. Çocukların dil gelişimini destekler, kendisini ifade edebilme becerisinin gelişimine yardımcı olur. Çevredeki insanlarla daha kolay iletişim kurmalarına olanak sağlar, sosyal gelişimi destekler. Öykü tamamlama tekniği ile çocuklar özgün ürünler ortaya koydukları için yaratıcılıkları da desteklenmiş olur. Ayrıca, öykü tamamlama tekniği çocukların problem çözme becerilerini de geliştirmektedir. Yarım bırakılan öyküde çözülmesi gereken bir problem durumu vardır. Çocuk öyküyü tamamlayarak var olan problemi çözmüş olur (Yıldırım, 2007: 10). Yarım bırakılmış öyküyü tamamlama modeli temel dil becerilerinden dinleme becerisine de katkı sağlamaktadır.

Öykü tamamlama çocukların hemen gerçekleştirebileceği bir süreç değildir. Bu sürecin gelişebilmesi için öncelikle anlatılan öyküleri dinlemeleri gerekmektedir. Çocukların bir öyküyü birkaç kez dinledikten sonra, öyküyü kendi sözcükleriyle yeniden anlatması öykü tamamlama etkinliğinin yapılması için temel oluşturmaktadır (Jalongo, 2000: 85).

Yarım bırakılmış öykü tamamlama etkinlikleri çocukların merak duygusunu geliştirir. Bu etkinlik özellikle yazma becerisini zevkli bir hale dönüştürür. Öğrenci nelerin olacağını merak eder ve bu merak öykünün bitimine kadar devam eder. Öğrenci kendi hayal gücünü ve yaratıcılığını kullanarak öykünün devamını kendisi getirir. Yazma eylemini sıkılmadan ve isteyerek gerçekleştirir.

2.8. Mevcut Öykünün Öğelerini Değiştirme

Bu öykü oluşturma modelinde bilinen bir öykünün kahramanlarının, olay örgüsünün değiştirilmesi söz konusudur. Bu model, aynı zamanda olaya dayalı bir metnin (masal, öykü, fıkra vb.) bilinen sonunun değiştirilmesi şeklinde kullanılabilir. Isınma çalışmalarından sonra seçilen öykü ya da masal öğrencilere anlatılır veya okunur. Lider bilinen bir masalın ve öykünün unsurlarını değiştirerek yeni bir masal ya da öykü oluşturur ve bunu canlandırır. Örneğin “Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler” masalındaki karakterler değiştirilebilir. Masal farklı bir boyutta canlandırılabilir. Masaldaki kötü kalpli cadı, iyi birine dönüştürülebilir ya da masal günümüze uyarlanabilir. Öğrencilerden bildikleri bir öyküden yola çıkarak bu öykünün kahramanlarını farklı bir öyküde kullanmaları ve bunu canlandırmaları da istenebilir. Daha sonra canlandırılan ve üzerinde değişiklikler yapılan masal ya da öykünün üzerinde tartışılır.

Öyküyü yazmak bireysel bir yazım faaliyeti olsa da öykünün çeşitli şekillerde okunması, öykü kahramanlarının rollerinin paylaşılması ile drama faaliyetleri genişletilebilir. Örneğin “Kırmızı Şapkalı Kız” öyküsü kurdun veya avcının ağzından değişik şekillerde anlatılabilir (Karamanoğlu, 1999: 32).

2.9. Çağrışım ve Doğaçlama Yoluyla Öykü Oluşturma

Dramayla öykü oluşturma modelleri içerisinde yaratıcılık ve hayal gücünü en fazla harekete geçiren modeldir. Çağrışım ve doğaçlama yoluyla öykü oluşturmaya nesnelere yola çıkarak öykü oluşturma, kelime ve cümlelerden yola çıkarak öykü oluşturma, resim ve fotoğraftan yola çıkarak öykü oluşturma, heykellerden yola çıkarak öykü oluşturma olmak üzere dört grupta inceleyebiliriz.

2.10. Nesnelere Yola Çıkararak Öykü Oluşturma

Çağırışım ve doğaçlama yoluyla öykü oluşturmanın nesnelere kullanarak uygulandığı bölümdür. Bu modelin temel amacı yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesidir. Bunun için öğrencilerin çevrelerindeki nesnelere faydalanılır. Nesnelere onların dünyasındaki çağırışmaları öykü oluşturma etkinlikleriyle ortaya çıkarılır. Örneğin öğrencilerin okuldaki nesnelere (eşyaları) algılamaları ve yorumlamaları istenilir. Sınıftaki eşyaların öğrencilerle olan ilişkileri, öğrencilik hayatlarındaki rolü gibi konular üzerine öyküler oluşturulup canlandırılabilir. Bazı nesnelere insan gibi konuşturulur ya da bir karaktere dönüştürülebilir. Böylelikle öğrenciler kendi hayal dünyasında nesnelere bir bağ kurarak yaratıcılıklarını ortaya koyarlar. Örneğin bir sıranın ağaç iken kesilip sınıfa gelene kadar olan değişim macerası öyküleştirilip canlandırılabilir. Yine öğrencilere değişik nesnelere verilerek çeşitli tarihî dönemlere ait canlandırmalar yapmaları istenir.

Yeni öyküler yaratmak dramada kullanılan pek çok malzemeyi araç olarak ele alıp onların bireyde bıraktığı izlerden yeni öyküler oluşturmaktır. Bu etkinlikler sırasında birey yaşamını biraz daha genişletmekte, yaşamı değişik açılardan kucaklamakta, serüvenlere atılmakta, kimi zaman kendisiyle ve çevresiyle alay etmekte, bu yolla da eğlenmektedir (Üstündağ, 2000: 59).

2.11. Kelime ve Cümlelerden Yola Çıkararak Öykü Oluşturma

Kelimelerden ve cümlelerden yola çıkarak oluşturulan öykülerin canlandırılmasıdır. Nesnelere yola çıkarak öykü oluşturmada olduğu gibi bu modelin de temel amacı yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesidir. Çeşitli şekillerde yapılabilir:

“Öğretmen işleyeceği konuya uygun kavramlardan birini tahtaya yazar. Örneğin; yalan, doğruluk, eşitlik, adalet, cesaret, sevinç, üzüntü, özveri, çalışkanlık, savurganlık, yurtseverlik, hainlik, emek, demokrasi vb. Öğrencilerden bu sözcükleri çağrıştıran başka sözcükler istenir. Alt alta yazılan beş, altı sözcükten sonra öğrencilerden öykü oluşturmalarını istenir. Gruplar öykülerini doğaçlama vb. çalışmalar yoluyla oynarlar. Oyunlaştırılan öykünün yazılıp anlatılması da istenebilir. Oluşturulan öyküler oynanır” (Bayram vd., 1999: 65).

2.12. Resim ve Fotoğraftan Yola Çıkararak Öykü Oluşturma

Öğretmenin ya da öğrencilerin belirlediği resim ya da fotoğraflardan yola çıkarak meydana getirilen öykülerin canlandırılmasıdır.

“Öğretmen anlatacağı konuyla ilgili olarak ya da öğrencilerin ilgi duyacaklarını düşündüğü resimler veya fotoğraflar getirir. Bunlar kalabalık bir grup fotoğrafı olabileceği gibi bir portre ya da bir anıtın fotoğrafı da olabilir. Sınıftaki çocuklardan sevdikleri ya da hoşlandıkları resimlerin etrafında toplanmalarını ister. Çocuklar gruplara ayrılır. Bu gruplardan bu resimlerle ilgili öyküler oluşturmaları istenir” (Bayram vd., 1999: 64).

2.13. Heykellerden Yola Çıkararak Öykü Oluşturma

Öğrenciler bireysel ya da grup halinde vücutlarını kullanarak canlı heykeller meydana getirirler. Bu heykellerden yola çıkılarak öyküler oluşturulur ve sınıf içinde canlandırılır. Heykel oluşturma etkinlikleri farklı şekillerde olabilir: Grup, mekân içerisinde karışık olarak dolaşır ve grup liderinin komutu ile heykel olur. Bu pozisyon birkaç kez tekrarlandıktan sonra, her heykele bir isim konulması istenir. Daha sonra heykellerin nereden ve nasıl geldiği, yani geçmişinin düşünülmesi istenir. Sonra da geleceği ve nereye gideceği sorulur. Bu çalışmalarla bir öykü oluşturulur. Heykellerden bu öyküyü bir cümle ile özetlemeleri, grup liderinin omzuna dokunduğu kişilerden de,

bu özeti yüksek sesle söylemesi istenir. Bu çalışmadan hareket ederek bir oyun çıkarma söz konusu olabilir. Birinci aşamada adlandırma, ikinci aşamada kahraman oluşturma çalışması yapılır ve uygulamanın devamında dörder-beşer kişilik gruplardan, öyküler birleştirilip bir oyuna dönüştürülür (Aslan, 2003: 75-76).

2.14. Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin Planlanması

Eğitim faaliyetlerinin planlanması amaçlara en verimli ve en etkili şekilde ulaşmanın yoludur. Ders planı, bir ya da birkaç ders saatinde işlenecek konunun öngörülen amaçlarını, ana çizgilerini, bu konuya ilişkin deneyleri, tartışma sorularını, ödevleri, uygulama çalışmalarını, ders araç ve gereçlerini, değerlendirme yollarını belirten ve önceden ilgili öğretmen ya da öğretmenlerce hazırlanan plandır (Oğuzkan, 1993: 38). Planlı çalışmak diğer dersler kadar dramayla öykü oluşturma yönteminin uygulanacağı Türkçe dersi için de gereklidir. Drama planı; ders, konu, sınıf, süre, drama yöntem-teknikleri, araç-gereç, kazanımlar, ısınma-hazırlık, canlandırma ve değerlendirme bölümlerinden oluşan başlıklar altında hazırlanabilir.

Sağlıklı bir planlama yapılabilmesi, eğitim programını ya da modelini hazırlayanın bazı soruları yanıtlamasıyla ilişkilidir. Dramada planlama, bilimsel dayanakları olan, güncel değişimleri yansıtan, alanında uzman kişilerce gerçekleştirilen, eğitim programında “5 N ve 1 K” ile adlandırılan; “kime, niçin, neyi, ne zaman, nasıl öğretilim ve ne oldu” sorularına yeni yanıtlar aramayı sürdüren araştırmalar dizgesi olarak tanımlanabilir (Üstündağ, 2007: 79). Bu soruların cevabını bulmak bir sonraki aşama için gereklidir. Programda lider çıkış noktasını oluşturan soruları iyi değerlendirmelidir. Liderin, dramayla öykü oluşturma modelini oluştururken etkinlik yapacağı öğrencilerin gelişim özelliklerini, yaşlarını, hazır bulunuşluklarını; bu çalışmayı hangi amaçla hangi kazanımlar için yaptığını ve bu kazanımların hangi konu çevresinde gerçekleştireceğini; hangi drama tekniklerini, mekânı ve araç gereçleri kullanacağını, süreç sonunda ne gibi

kazanımların elde edebileceğini bilmesi gerekir. Lider, etkinliğin içeriğini belirleyerek amaçlanan kazanımlara uygun bir drama planı hazırlamalıdır.

“Herhangi bir öğretim basamağında drama programını geliştirmede öncelikle yapılması gereken, o güne değin geliştirilen drama programlarını incelemek olmalıdır. Bu programların güçlü ve eksik yönlerini, programın uygulandığı bireyleri, uygulama sürelerini vb. bilmek yeni geliştirilecek drama programları için bir temel oluşturabilir” (Üstündağ, 2007: 80).

Dramayla öykü oluşturma yönteminin programlanmasında katılımcılar, kazanımlar, içerik ve değerlendirme gibi unsurlar önemli rol oynar. Dramayla öykü oluşturma, öğrencileri bir kalıba sokmak, öğrencilerin bizim istediğimiz gibi olmasını sağlamak için hazırlanan bir program değildir. Programın uygulanmasında beklenmedik değişiklikler ve durumlar karşısında drama lideri Türkçe öğretmeni programı kendi lehine dönüştürebilmelidir. Bunun için de drama liderinin yeterli bilgi ve beceriye sahip olması gerekir.

“Program geliştirme karmaşık bir süreçtir; çünkü drama öğretmenin bu konuda yetmişliği ile dersteki yaşantıları planlama adımları doğrudan ilişkilidir. Drama öğretmenin kendi programlarını geliştirmeden önce, kuramsal açıdan kendisini donatmış ve birbirinden farklı uygulama yaşantılarıyla zenginleşmiş olması gereklidir” (Üstündağ, 2007: 79).

Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde ders, konu, sınıf, süre, drama teknikleri, araç-gereç, kazanım, ısınma-hazırlık, canlandırma, değerlendirme planın kendisini oluşturan unsurlardır.

Drama ders planı hazırlanırken; dramanın öğeleri ve aşamaları iyi bilinmeli ve bunlar öğretim konularının hedeflerine doğru adapte edilmelidir (Özcan, 2004: 26).

Dramayla öykü oluşturma etkinlik planları hazırlanırken şu noktalara dikkat edilmiştir:

1. Araştırmamızda öykü oluşturma etkinlikleri konuşma, yazma, dinleme, okuma, dil bilgisi, yaratıcılık ve hayal gücü becerilerinin geliştirilmesi için belirlenen kazanımlara göre hazırlanmıştır.

2. Etkinlikler 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine yöneliktir.

3. Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinin uygulanması için ideal sınıf ortamının yanı sıra mevcut fiziki şartlar gereği klasik sınıf ortamı da göz önünde bulundurulmuştur.

4. Etkinliklerde araç-gereç kullanımı az olan çalışmalar seçilmiştir. Kalem, kâğıt dışında kullanılacak araç-gereçler de çeşitlendirilerek farklı seçenekler sunulmuştur. Uygulamada kullanılacak araç ve gereçler ayrıntılı olarak planda yazılmıştır.

5. Plan hazırlanırken dil ve anlatıma dikkat edilmiş, cümleler net bir dille ifade edilmiştir.

6. Tüm grubun gönüllü olarak katılımını sağlayacak etkinlikler kurgulanmıştır.

7. Dramayla öykü oluşturma etkinlikleri Türkçe öğretmenleri için örnek bir ders planı olarak sunulmuş, bu nedenle plan Türkçe öğretmenlerinin kendi imkânları göz önünde tutularak esnek tutulmuştur. Öneri durumunda olan plan örneklerinin öğretmenlerin katkılarıyla geliştirilmesi amaçlanmıştır.

8. Dramanın doğasına uygun olarak planda “doğaçlama” ve “rol oynama” gibi temel drama tekniklerine yer verilmiş, bunun yanı sıra farklı drama tekniklerine de başvurulmuştur.

9. Planlarda yer alan kazanımlar için “Yeni Türkçe Programı (2006)” dikkate alınmıştır.

Etkinlik plânında öğretmene yönelik olarak dikkat edilecek diğer noktalar şunlardır:

1. Konu seçimi: Çocuklara neyi öğretmek istiyorsunuz?
2. Mekân Seçimi: Dramayı hangi düşsel ortamda gerçekleştirmek istiyorsunuz?
3. Çocukların rolleri: Çocuklar hangi rolleri oynayacaklar?
4. Öğretmenin rolü: Öğretmenin alacağı roller nelerdir?
5. Dramanın odak noktası: Çözülecek problem nedir? (Bayram vd., 1999: 83).

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkçe dersi konuşma, dinleme, yazma ve okuma gibi temel dil becerilerini bir bütünlük içinde ele alır. Bu becerilerin birinin gelişimi, diğerlerinin gelişimine doğrudan katkı sağlar. Bu dört becerinin bir bütünlük içerisinde kullanılması Türkçe eğitiminin en önemli amaçları arasındadır. Bu çalışmada dramayla oluşturulmuş öyküler aracılığıyla dört temel dil becerisine yönelik kazanımların gerçekleştirilmesi sağlanabilir.

Türkçe dersinde öğrenciler genellikle konuşmaya karşı isteksizdirler. Drama bu probleme çözüm bulmanın en etkin yoludur. Öğrenciler arkadaşlarıyla, anne babalarıyla nasıl rahat konuşuyorlarsa öğretmenleriyle ve toplum karşısında da rahat konuşabilmelidirler. Türkçe derslerinde verilen bir konu hakkında öğrencilerin tekrara düşmeden rahatça konuşmaları için dramadan yararlanılır. Öğrencinin sınıf içinde, o anda kendisine verilen bir konu üzerinde akıcı bir şekilde konuşması istenir. Bu tür etkinlikler ilk başta zor gelse de zamanla bunlara alışılır. Verilen uygun metinlerle

öğrenciler karşılıklı konuşurlur. Karşılıklı konuşmalarda dikkat edilmesi gereken kurallar öğrenciye sezdirilir (Aytaş, 2008: 16).

“Yaratıcı drama, çocukların, dili sınıfta kullanmalarına fırsat yarattığından dolayı, bunu daha geniş sosyal olaylarda kullanmalarını sağlamaktadır. Böylece konuşma dilinin gelişmesinde önemli bir rol oynar ve öğrenciler, dili çok çeşitli amaçlar için kullanılabilir. Örneğin, ikna etme, iddia etme ve yatıştırma gibi. Rol oynama aynı zamanda çocukların grupta konuşmasını da gerektirir” (Susar Kırmızı, 2007: 160).

Dramayla konuşma becerileri etkin bir şekilde geliştirildiği için öykü oluşturma çalışmalarında konuşmayla ilgili Türkçe kazanımları kolaylıkla verilir. Drama konuşmayla birlikte dinleme becerisine hitap eden bir yöntemdir. Dramanın dinleme eğitimiyle amaçladığı öğrenciyi aktif duruma getirmek, beden dilini ve duyu organlarını birleştirip olayları canlandırmaktır. Böylelikle yaşamın kendisi sınıf ortamına getirilmiş olacak ve dinleme / izleme kazanımı en yüksek düzeyde elde edilecektir. Drama öğrencilerin kendi aralarında dinleme kurallarını öğrenmeleri açısından da önemlidir. *“Birey grup kuralları çerçevesinde arkadaşını dinlemesi gerektiğini bilse de, zorunlu olarak ne zaman susması ne zaman konuşması, ne oranda dinlemesi gerektiği konusunda kendi kurallarını oluşturmaktadır”* (Akoğuz, 2002: 62). Bu kurallar öğrenilirken zorlayıcı bir anlayışın aksine dramanın oyunlarla süslenmiş cazibesi rol oynar. Öğrenci dinleme kurallarını isteyerek kabullenir.

“Karşılıklı iletişimin yoğunluğu ve grupta geçirilen yaşantı içerisinde bireyler kendi sosyal uyaranlarını kendileri oluşturur. Bu ortamda dinleme becerileri gelişmemiş olanlar grup dinamiğini bozduğunu fark ederek çalışmalar sırasında nerede susması ve dinlemesi gerektiğini öğrenerek uyum sağlarlar” (Akoğuz, 2002: 62).

Yazma sürecinde karşılaşılan problemlerin birçoğu dramanın eğitim sürecine pozitif katkılarıyla giderilebilecek durumdadır. Dramanın bir teknik olarak kullanıldığı yazılı anlatım süreçlerinde, bireyin eğlendiği, kendisini sınırlandıran ve baskı altına alan etkenlerden kurtulduğu bir rahatlamının olduğu, bunun da daha yaratıcı düşünmesine katkı sağladığı gözlenmiştir. Bu aşamadan sonra iş; düşüncelerin ve duyguların ifade edilmesine, bir başka deyişle kâğıda aktarılmasına kalmıştır (Karateke, 2006: 3).

“Yaratıcı drama yazılı anlatma becerisini de olumlu yönde geliştirir. Yapılan bir etkinliğin sonucunun değerlendirilmesi veya bu etkinlikle ilgili hazırlık planı yazılı olarak istenebilir. Bütün bunlar, öncelikle yazma becerilerinin geliştirilmesinde rahatlatıcı, daha sonra da geliştirici bir etkiye neden olacaktır” (Aytaş, 2008: 16).

Yazma çalışmalarının çıkış noktası öğrencilerin kendi yaşantıları, gözlemleri, hayalleri, yaratıcı düşünceleri olmuştur. Yazılanların canlandırılması şeklinde gelişen süreçte ortaya çıkan ürünler öğrenciler tarafından yorumlanmış ve tartışılmıştır. Özellikle öykü tamamlama etkinliğinde öğrenciler grup çalışmasıyla öyküyü tamamlamışlar ve bu ortak ürünlerini kendi bilgi ve hayal dünyaları çerçevesinde yine bir grup önünde canlandırmışlardır.

“Türkçe öğretiminin temel işlevinin öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel gelişimlerine katkıda bulunmak, dil bilinci ve duyarlılığı oluşturmak, dilsel becerileri geliştirmek ve okuma kültürü edinmiş bireyler yetiştirmek olduğu bilinir” (Yılmaz, 2008: 422).

Drama yoluyla okuma kolaylıkla uygulanabilecek bir etkinliktir. Okuma metni dışında özel bir hazırlık gerektirmez. Drama yoluyla okuma öğrencilerin okuma hatalarını, vurgu ve tonlama yanlışlıklarının düzeltilmesine yardımcı olur. Dramayla okuma çalışması yapılırken öğretmen canlandırmaya uygun metni belirler.

“Okuma eğitiminde drama kullanarak çocukların, okunan metni tam olarak kavraması sağlanır. Öğretmen derste işlenecek parçayı örnek olarak okur ve daha sonra öğrencilerden aynı parçayı okumasını ister. Öğretmen metni okurken vurgu ve tonlamaya, jest ve mimiklerine dikkat eder. Öğrenciler çok iyi gözlemci oldukları için onlar da öğretmenleri gibi dikkat ederek okurlar” (Karadağ ve Çalışkan, 2005: 96).

Okuma çalışması yapılırken öğrenciler mutlaka birbirlerinin yüzünü görmelidirler. Öğrenci hem okuyup hem de canlandırırken okuma becerisini geliştirir, canlandığı varlık ya da karakterlerin özelliklerine bürünerek onlarla empati kurabilir. Bu etkinlik öğrencinin okumaya olan ilgisini ve merakını arttır. Çok katılımlı okuma çalışmaları yapılabilir. Araştırmamızda dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde öykülerin aynı anda okunup oynanması sırasında öğrencilerin okuma çalışmalarına daha istekli katıldığı, okuma yaptıkları esnada tonlama ve vurguya dikkat ettikleri gözlemlenmiştir.

Yaratıcı okuma boyutuyla dramayla öykü oluşturma etkinliklerinde öğrencilere şu becerilerin kazandırılması hedeflenir.

1- Öğrenci okunan öykü ya da masal kahramanının yerine kendini koyarak, ses tonunu değiştirir.

2- Okunan öykü ve masalda meydana gelen olayları hafızasında canlandırır.

3- Okunan öyküyü ve masalı temel alarak yeni öyküler oluşturur.

4- Öykünün ve masalın sonunu nasıl olacağını kendisi belirler.

5- Okunanları sınıfta grup halinde canlandırır.

Dramayla öykü oluşturma etkinliklerinin en büyük amaçlarından biri de öğrencilerin yaratıcılık yeteneklerini ortaya çıkarmak ve geliştirmektir.

“Öğrencilerin bildikleri bir öykünün yine kendileri tarafından canlandırılması veya o anda oluşturulan bir öykünün dramatize edilmesi, onları o an içinde buldukları ortamdaki alıp götürür. Böylece yaratıcılık yolları da alabildiğine açılır” (Kavcar, 2006: 25).

Türkçe derslerinde dil bilgisi kuralları keskin kurallara bağlıdır. Dil bilgisi öğretimi bu açıdan Türkçenin diğer alanlarına göre daha zordur.

Dramayla dil bilgisi konularında, öğrencinin verilen etkinliklerden hareketle örnekleri tanıması; pekiştirme yoluyla da bilgiye ulaşması sağlanır. Sonuç olarak tahtadaki bilgilerin sınıf içerisinde canlandırılması bilgilerin kalıcılığı açısından gereklidir (Kara, 2000: 21). Dramayla öykü oluşturma yöntemiyle özellikle dil bilgisi konularının kolay anlaşılması, bu alandan öğrencinin zevk alması, dil bilgisi kavramlarının günlük hayatla ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır.

Öneriler

1. Türkçe ders saatleri içerisinde dramayla oluşturulmuş öykülerle yapılan etkinliklere yeterli süre ayrılmalıdır.
2. Özellikle Türkçenin temel dil becerilerinin, yaratıcılık ve hayal gücünün geliştirilmesinde kullanılmak üzere dramayla öykü oluşturma etkinlikleri planlanmalı ve derste uygulanmalıdır.
3. Dramayla öykü oluşturma etkinlikleri yaşlara ve sınıflara uygun olarak seçilmelidir.
4. Türkçe ders kitaplarında öyküleştirmeye uygun metinler hazırlanmalıdır.
5. Türkçe öğretmenlerine hizmet içi eğitim kurslarında ve ilgili seminerlerde drama konusunda eğitim verilmelidir.

6. Yapılandırmacı eğitim yaklaşımı çerçevesinde Türkçe ders programı yeniden ele alınmalı, dramayla öykü oluşturma bir yöntem ya da model olarak ders programında işlevsel olarak yerini almalıdır.

7. Türkçe dersinde dramayla oluşturulan öykülerin öğrenciler üzerindeki etkilerini daha iyi gözlemleyebilmek için farklı nicel ve nitel çalışmalara yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, Ö. (2007). *Dramada Temel Kavramlar*. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde Drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1-18.

Akoğuz, M. (2002). *İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aral, N., Baran, G., Pedük, Ş. ve Erdoğan, S. (2003). *Eğitimde Drama* (II. Baskı). İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.

Aslan, N. (2003). "Temel Drama Çalışması", V. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri 1993, Etkinlikler Dökümü. 15-20 Mart, Ankara: Naturel Yayıncılık, 68-83.

Aytaş, G. (2008). *Türkçe Öğretiminde Tematik Yaratıcı Drama* (1. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Bayer, M. (2006). *Sokak Çocuklarının Eğitiminde Drama ve Tiyatronun Kullanılması ve Bir Uygulama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Bayram, E., Özgül, E., Kaplan, G., Ünal, H. A., Yapağılı, H. Demir, K., Morgül, M., Uğurlu, N., Tantoğlu, S., Özünel, Ş. ve Ömür, Ü. (1999). *İlköğretim Drama 1 (Öğretmen İçin)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Bertiz, H. (2005). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları ve Öyküleme Çalışmalarına İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çakar, A. (2007). *Din ve Ahlâk Eğitiminde Hikâyenin Kullanımı*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Rize Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Çalışkan, B. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe 7. Sınıflarda İngilizce Öğretiminde Öykünün Canlandırılması Yolu İle Öğrencilerin Yaratıcılığı ve Eleştirel Düşünme Yeteneğini Arttırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çeviksoy, O. ve Baran, E. (2005). *Türk Dili ve Edebiyatı Kompozisyon*. İstanbul: Serhat Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (1999). *Öğretim İlke ve Yöntemleri (Anadolu Öğretmen Liseleri İçin)* (1. Baskı). İstanbul: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- İpek, A. (1998). *Eğitimde Dramanın Zihinsel Engelli Çocukların Sosyal Gelişimleri Üzerinde Etkisinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Jalongo, M. R. (2000). *Early Childhood Language Arts* (3. Edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Kara, Ö. T. (2000). *Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Kara, Ö. T. (2007). "Eğitimde Hayata Açılan Pencere Drama." *Osmaniye Rehberi*, (40–41): 16–18.
- Karadağ, E. ve Çalışkan, N. (2005). *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karakuş, F. (2000). *Drama Yönteminin İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazma Becerilerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Karamanoğlu, Ş. S. (1999). *İngilizce Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Hedef Kelime Bilgisi ve Hatırlamaya Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karapınarlı, R. (2007). *İlköğretim 7. Sınıf Matematik Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarı ve Kalıcılık Düzeyine Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Karateke, E. (2006). *Yaratıcı Dramanın İlköğretim II. Kademe 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerilerine Olan Etkisi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kavcar, C. (2006). Örgün Eğitimde Dramatizasyon. (Editör: H. Ömer Adıgüzel). *Yaratıcı Drama (1985-1998 Yazılar)*. Ankara: Naturel Yayınları, 18-28.
- Nutku, Ö. (1983). *Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- Nutku, Ö. (1998). *Dram Sanatı* (3. Basım). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.
- Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Emel Matbaacılık.

- Özcan, H. (2004). *İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konularının Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanılması (Kazan İlçesi Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özer, M. (2004). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Demokratik Tutumlara ve Ders Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Öztürk, A. (2007b). *İlköğretimde Drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Palamut, İ. (2008). *Hikâye Okumanın İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sağlam, T. (2006). "Gavin Balton Drama - Sanat – Öğrenme." *Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Dergisi*. 1(2): 57-66.
- San, İ. (1990). "Eğitimde Yaratıcı Drama." *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2): 573-582.
- Solmaz, F. (1997). *6 Yaş Grubu Çocukların Alıcı ve İfade Edici Dil Gelişimine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sönmez, K. (2006). *İlköğretim İkinci Kademedeki Türkçe Ders Kitaplarında Yaratıcı Drama Yoluyla İşlenebilecek Metinlerin Çözümlemesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

- Susar Kırmızı, F. (2007). "Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemine Dayalı Okuduğunu Anlama Stratejilerinin Kullanımına ve Yönteme İlişkin Öğrenci Görüşleri." *Çağdaş Drama Derneği Yaratıcı Drama Dergisi*. 1 (3-4): 159-177.
- Şahin, B. (2006). *Mersin İl Merkezindeki Devlet ve Özel İlköğretim Okullarındaki İngilizce Öğretmenlerinin Öğretim Etkinliği İçerisinde Dramayı Kullanma Düzeylerinin İncelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Toksoy, D. (2009). *Dramatik Yapıda Çatışma*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tümtürk Yılmaz, T. (2000). *Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemi İle Diksiyon Becerileri Kazandırmaya İlişkin Bir Model Önerisi Yaklaşımı*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uyar, N. (1995). *Anaokuluna Devam Eden 60–72 Aylık Çocuklara Destekleyici Olarak Uygulanan Eğitimde Drama Programının Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uzuner, S. (2007). *Yenilenen Program Çerçevesinde Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan 'Öyküleyici Metinler'in Sınıf Öğretmenleri Açısından Algılanma Yeterliliklerinin Tespit ve Türkçe Öğretiminin Amaçlarına Uygunluğunun Belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Üstündağ, T. (2000). *Yaratıcı Drama Öğretmenin Günlüđü* (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Üstündağ, Tülay (2007). *Dramada Program Geliştirme*. (Editör: Ali Öztürk). *İlköğretimde Drama* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 75-97.
- Yıldırım, Aslı (2007). *Okulöncesi Eğitimde Türkçe Etkinliklerinde Uygulanan Öykü Tamamlama Tekniğinin Çocukların Problem Çözme Becerisine Etkisi Konusunda Öğretmen Görüşleri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Yiğit, E. Ö. (2007). *Öyküleştirme Yönteminin 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Programı Ülkemizin Kaynakları Ünitesindeki Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

EXTENDED ABSTRACT

New Turkish Program has been based upon activities that will provide participation of students to the educational process. Story formation with drama which is one of the most suitable activities to actualize requirements of the Turkish education is to animate improvised or proverbial stories using drama techniques. What has been meant with the expression of story formation in drama studies is to accommodate story genre into animation of other genres including texts based upon events rather than dramatization of the genre's itself. As well as reading and telling stories to students, it has also been important for them to be provided with opportunities on making up, creating stories. So that students have the opportunity of expressing their feelings and events they have lived or experienced in different ways. Stories enhance the limited life experiences of children. They provide them the opportunity of considering upon different human types, help their developing standards of judgment to be clarified; so it facilitates their accommodation to social and cultural medium they live in. History of storytelling is really old. People have been in need of telling what they have lived to each other since the ancient times. So that living situations have become the topic of stories. Story is important for people from all ages. Importance of the story is higher especially for the school-age children. In this sense, story formation with drama has been one of the most efficient methods to give behaviors. The use of story with drama has several educational attainments. The student will have the opportunity of examining, analyzing and solving the problems of real life through the animation of story. In this context, the student will get the chance of expressing themselves and analyzing the interpretations of their other friends. In the studies of story formation with drama; texts, events and feelings are animated and students act for different characters. Especially dual conversation texts are convenient for such a practice. During those animations, the student can sometimes be a person, sometimes an animal and sometimes even a non-living thing.

This is a situation of establishing empathy. Students live the story in a way that is different from what they listen to.

While concepts such as hero, target, obstacle /event have been the primary elements of story formation, concepts such as speech line and metaxis are the secondary elements. Activities of story formation with drama can be actualized in different ways. Targeted acquisitions have been prioritized while creating story formation models. Those story formation models can be presented in accordance with the acquisitions targeted at story formation with drama activities:

1. Forming a story directly from a text or event
2. Completing a unfinished story
3. Changing the elements of the available story
4. Forming a story through association or improvisation
5. Forming a story based upon objects
6. Forming a story based upon words and sentences
7. Forming a story based upon pictures and photos
8. Forming a story based upon statues.

Factors such as participants, acquisitions, content and evaluation play an important role on programming of story formation with drama method. Story formation with drama is not a program that is prepared to make students become as we wish or make them a stereotype. On practice of the program, drama leaders, Turkish teachers, should turn the program in favor of themselves against the unexpected situations and changes. To achieve this, the drama leader should have adequate

knowledge and ability. Lesson, subject, period, drama techniques, equipment, acquisition, warm-up/preparation, animation and evaluation are the factors that create the plan in activities of story formation with drama.

There can be provided the acquisition of four basic language abilities to be actualized, association of linguistic concepts with daily life and exposure of a hidden ability into the light through the stories formed with drama in Turkish lessons. Those recommendations can be offered by the use of story formation with drama activities in Turkish education:

1. Adequate time should be allocated to activities performed with stories created with drama within the Turkish course hours.
2. Activities of story formation with drama should be planned and practiced during the lesson in order to be used for developing imagination, creativity and basic language skills of Turkish.
3. Activities of story formation with drama should be chosen in accordance with the ages and classes.
4. Text suitable to be narrated should be prepared in Turkish course books.
5. Turkish teachers should be trained on drama in relevant seminars and in-service training courses.
6. Turkish curriculum should be reconsidered within the scope of Structural educational approach and story formation with drama should functionally take its place within curriculum as a technique or a model.

7. In order to observe effects of stories created with drama upon students in Turkish lesson better, different qualitative and quantitative studies should be carried out.

This study has been carried out using the scanning model and relevant researches within the bounds of the subject have been benefited.